

Generalitat de Catalunya
Departament de Treball, Afers Socials
i Famílies
Direcció General de Joventut

**EL NOSTRE
ESTIU, ELS
NOSTRES DRETS.**

@joventutcat

#DretA...
#DretAlLeure

Recursos pedagògics per a activitats d'educació en el lleure. Estiu 2020

Eines i recursos educatius per a un estiu segur.

Recursos de lleure per a l'estiu.

 **FUNDACIÓ
PERE TARRÉS**

RECURSOS DE LLEURE PER A L'ESTIU 2020.

Índex de continguts:

- Adaptació de les activitats a la programació per a l'estiu.
- Guia de recursos específics per a l'estiu.
- El quotidià a les activitats d'estiu.
- Altres aspectes a tenir en compte aquest estiu.

Adaptació de les activitats a la programació: objectius i activitats a l'estiu.

Ara que arriba l'estiu i toca pensar les activitats d'estiu proposem un seguit de consells i recomanacions que ens poden ser útils a l'hora de programar i pensar les activitats de lleure per a aquest estiu. Degut a que ens trobem en una situació excepcional i que molts dels infants que participaran hauran tingut poca interacció social i en gran grups amb altres infants, fa que tant les activitats com els objectius de l'activitat de lleure i fins i tot el quotidià s'hagin de plantejar de forma diferent.

A continuació trobaràs recursos per a poder adaptar el millor possible les activitats als objectius que es plantegin per part de l'equip educatiu i seguint les mesures de seguretat al mateix temps.

Sempre que ens plantegem objectius a complir amb el grup d'infants amb els que treballem, tenim certs condicionants que fan que haguem d'orientar les activitats d'una forma o una altra.

Alguns d'aquests condicionants són: l'edat, el context socioeconòmic, el clima institucional, la localització de l'activitat de lleure (si tens objectius de natura i estàs al bell mig de Barcelona, serà molt diferent que si estàs localitzat en un poble de muntanya).

Ara s'afegeixen a més a més dels habituals, un seguit de condicionants que no haurien de fer perdre qualitat a la nostra tasca educativa tot i que, per ser honestos/es, no serà una tasca fàcil i requerirà del millor de tots/es nosaltres. Aquestes condicionants es centren sobretot en dos grans àmbits: els de seguretat i salut, com la distància de seguretat, els grups de convivència de 10 infants, hàbits d'higiene, entre d'altres i els que fan referència a l'àmbit emocional: confinament i postconfinament, o bé afrontar emocions com la incertesa, la por i les possibles situacions difícils viscudes els darrers 4 mesos.

Recordar que pedagògicament les activitats i el quotidià, i fins i tot el grup d'infants (on la seva dinàmica també es veu afectada) són mitjans educatius, és a dir, eines que utilitzem des del lleure per complir certs objectius educatius.

Per exemple per “perdre la vergonya” proposaríem habitualment jocs de confiança i contacte; podem pensar en jocs d'expressió per perdre la vergonya o adaptar alguns jocs de contacte tal i com proposarem d'aquí en endavant.

La idea principal és que els condicionants en els mètodes i eines que tenim per educar no ens han de fer perdre de vista els nostres objectius educatius i la qualitat habitual de les activitats que organitzem.

Guia de recursos específics per a l'estiu 2020.

Un dels primers aspectes que caldrà tenir en compte estan relacionats amb la higiene i la distància física. Les normatives i protocols vigents indiquen que s'haurà de mantenir una distància de 2 metres a les activitats i fer el major nombre d'activitats a l'aire lliure.

Un altre aspecte a tenir en compte són els grups de convivència de 10 persones en els que es recomana centrar tota l'activitat. Aspectes que condicionen força la nostra tasca i que marquen una gran diferència en el dia a dia respecte al que estem acostumats/ades.

Així mateix en els jocs que contemplen material compartit entre infants, per exemple, una pilota, caldrà posar especial atenció i insistir molt en el rentat de mans previ i posterior a l'activitat i complementar-ho amb altres formes d'higiene. Procurarem tenir material individual, sempre que ens sigui possible, o bé insistir en la higiene.

Tal i com coneixem el lleure a Catalunya, estem acostumats/mades a fer activitats que impliquen cert contacte i en els coneguts jocs de “confiança” per aquest estiu haurem de replantejar les activitats per a que compleixin la distància física i es realitzin en grups de 10 participants.

El més important durant aquest estiu serà la creativitat de l'equip educador i sobretot la comunicació entre equips per compartir recursos, idees, activitats, casos d'èxit en qualsevol dels aspectes importants que es posen de relleu aquest estiu.

A continuació revisem un seguit de categories d'activitats que, o bé adaptades o algunes sense adaptació especial, poden complir els objectius de la nostra activitat d'estiu i al mateix temps seguir les indicacions de seguretat i salut indicades per a la situació en la que ens trobem. Aquesta guia que presentem no és un banc de recursos d'activitats, encara que se'n presenten un bon nombre, sinó un seguit d'exemples pràctics de com adaptar activitats que habitualment utilitzem a les nostres activitats a les circumstàncies actuals. Ho presentem per categories de jocs i activitats:

Jocs esportius sense contacte:

Fa referència a esports on no hi ha contacte o es pot evitar. Tenim el cas d'esports molt coneguts i practicats en diferents variants com el futbol o el bàsquet. Exposem algunes adaptacions d'aquests dos esports que poden ser també una bona eina educativa aquest estiu. En aquests casos, podem proposar certes normes per evitar el contacte entre participants, per exemple, si tens un adversari davant has de passar la pilota per norma, així evitem les “entrades” o el “bloqueig” per robar pilota.

Podem fer també variants d'aquests dos esports on no hi ha contacte com el conegut joc del 21 (basat en bàsquet) o la “ràpida” (basat en futbol), que a més a més no requereixen d'espais especialment delimitats i son fàcils de gestionar. El joc del 21 és un jocs de tirs a cistella molt conegut entre els infants i la ràpida és un joc de xut a porteria i carrera al mateix temps, també molt conegut i es poden trobar descripcions i variants per Internet fàcilment. Com veiem aquestes adaptacions dels jocs mantenen la distància física, però haurem d'insistir amb la higiene necessària prèvia al seu desenvolupament i tantes vegades com calgui degut a que comparteixen materials.

Un altre joc esportiu interessant que podem proposar és el “pichi per àrees”. És una versió molt simplificada del beisbol adaptada a les indicacions per aquest estiu. Ho podem fer amb un bat o xutant la pilota amb el peu, dependrà de l'edat i si podem mantenir la higiene amb el bat que tocaria tot el grup. Tenim un grup de 5 participants que bateja o xuta i un altre de 5 que recull. L'equip que recull té àrees de recollida de 4 dels jugadors/es mentre que el 5è és qui llença la pilota. Els agafapilotes no poden sortir de les seves àrees i penalitzarà si dos membres de dues àrees s'acosten a menys de 2 metres de distància. Al mateix temps l'equip que bateja o xuta estarà en files de 3 metres de distància entre participants.

Per facilitar la higiene podem aplicar gel desinfectant abans d'agafar el bat i tenir pilotes que es poden anar canviant o desinfectant. Si tenim disponibilitat de materials, podem agafar raquetes de tennis o pàdel per batejar i si en tenim vàries no caldria compartir-les tant. La resta de normes del joc cada educador/a les pot anar adaptant a les edats.

El més habitual és canviar de tenir el bat a recollidors quan passen tots, en altres versions, si agafen la pilota a l'aire. L'objectiu dels que bategen és fer una volta on poden quedar-se parats en una base esperant la següent ronda per acabar-la i queden eliminats si la pilota arriba al llançador quan estan entre bases o no han arribat al final.

Aquelles activitats que tenen espais amb camps marcats per jocs de raqueta, podem adaptar jocs de tennis o bàdminton amb la prohibició de trepitjar una àrea que aniria d'un metre de la xarxa cap el nostre camp. De forma semblant podem adaptar el voleibol jugant un contra un en mini camps, ben delimitats amb distàncies. En tots aquests casos podem posar la norma que la pilota no pot caure a l'àrea prohibida a prop de la xarxa.

Podem pensar també en fer carreres de relleus sense tocar mans i deixant el testimoni a 2 metres de la sortida de tal forma que el/la següent participant surti quan deixi el testimoni al lloc indicat. En aquest cas cada infant tindria un testimoni, que bé pot ser un mocador o algun altre objecte procurant així material individual. En general tot tipus de joc competitiu o cooperatiu basat en carreres i curses són molt fàcils d'adaptar als criteris de seguretat.

Jocs amb paracaigudes:

Mantenint la distància entre infants és una molt bona alternativa. Hi ha una gran varietat de jocs que es fan amb paracaigudes: combinats amb cançons, amb jocs d'aigua i fins i tot ritmes. Haurem de posar especial interès en la neteja del material del paracaigudes.

Jocs de rotllana:

Son dels més fàcils de realitzar i mantenir la distància física de 2 metres i al mateix temps ens poden servir per a diversos objectius educatius degut a la seva gran varietat. Aquest tipus de jocs ens poden ser molt útils i també fer-nos de “comod” en diferents situacions, per exemple en entrades i sortides, tal i com comentarem més endavant; també en espais d'interior (recordem que hi ha d'haver ventilació i 4m2 per participant).

Podem pensar en jocs com “la bomba” i les seves diferents variants, fins i tot amb globus d'aigua.

El joc del “porquet” o també conegut com “endevina el meu animal” on es fa un cercle i un/a es posa al mig; el dinamitzador/a assenyalarà a un/a participant que haurà de fer el so d'un porquet, el del mig ha d'esbrinar qui és, si no pot, es van dient altres animals: gos, gat, gallina, leó...

També tenim els famós joc del pistoler, molt utilitzat per aprendre noms però també pels reflexos. A part de la versió normal assenyalant amb la mà, podem fer-lo amb pilota; un/a participant es posa al mig de la rotllana i passa la pilota amb els peus a un altre participant, aquest la para amb

els peus i s'ha d'ajupir, els infants que té a banda i banda han de dir-se el nom l'un al altre el més ràpid guanya i l'altre ha de seure.

“El poble dorm” o també conegut com “el llop”, on es pot trobar comercialitzat el joc amb cartes i fins a 100 personatges. El joc de l'assassí (picant l'ullet) un molt bon joc per fer a l'interior o sota un porxo amb calma quan el sol és més fort. Altres jocs de rotllana adaptant normes com “t'agraden els teus veïns/es” però qui es posi a menys d'un braç de distància d'un altre li toca parar (tocarà obrir força la rotllana per fer el joc amb seguretat).

Altres jocs de rotllana més tranquils com “el bartolo”, encadenar paraules, jocs de noms o creació de contes en grup. Aquesta tipologia de jocs poden substituir entre altres, per aquest estiu, jocs clàssics de confiança com el de “ordenar-se” que no seria possible aquest estiu tot i que, de forma creativa, podríem trobar alguna variant també divertida “respectant la distància”. Posarem a tall d'exemple un joc de noms perfectament realitzable aquest estiu: Com em dic i què m'agrada. Em dic X i m'agrada ballar; el següent nen/a ha de repetir el nom i el que li agrada al nen/a del costat i llavors afegir el seu nom i el que li agrada, i així anar fent tota la rotllana.

Grans Jocs d'exterior:

En aquesta modalitat respectem una de les indicacions que es dona per aquest estiu: fer el màxim d'activitats a l'exterior. Tenim jocs clàssics com “el cementiri” o el “matar conills” (que no recomanaríem a l'interior a no ser que sigui un gimnàs gran o amb un grupet reduït). Podem posar també la norma que si algú s'acosta a un altre participant a més d'1 o 2 braços d'un altre participant va al cementiri o li toca seure. És recomanable fer els camps una mica més grans, ser molt estricte amb la norma de no acostar-se com a criteri per anar al “cementiri” o seure i disposar de pilotes que tinguin la suficient massa per poder ser llançades amb força i ràpid per a que el joc mantingui el dinamisme i demanar higiene abans i després de l'activitat degut a que compartiran la pilota que a poc que puguem l'anirem canviant.

Un altre joc adaptable seria de l'estil d'*assaltar o defensar la bandera* però en aquest cas no hauríem de tocar o arrencar un mocador de l'atacant sinó disparar una pistola d'aigua, llavors tot atacant mullat hauria de retirar-se; igualment cap defensor es pot acostar a més de 2 braços dels atacants. També es pot fer recular l'atacant amb un bastó de goma tocant-lo a la zona del tronc.

Altres jocs d'exterior tipus “polis i cacos” on es pilla amb un bastó de goma prou llarg, amb una pistola d'aigua o bé llençant una pilota a distància a l'estil “mataconills”. Aquestes adaptacions aplicarien bé a qualsevol joc tipus “pilla pilla”. Amb aquesta lògica, podem adaptar el conegut joc de “l'aranya peluda” però qui la para es queda al centre de la línia i no es pot moure. La resta del grup ha de creuar la línia sense trepitjar una àrea “prohibida” d'un metre a banda i banda i no poden ser tocats per la pilota que llençarà l'aranya. L'ideal seria que l'aranya tingués 2-3 pilotes per poder-les llençar a cada ronda. No seria convenient aquí acumular aranyes, la nova aranya la para i l'altra torna al joc.

A partir d'aquest joc podem fer-ne un de semblant però canviant el camp. Seria tipus “humor groc”. Fem dues línies paral·leles entre elles que serà un pont i no es pot sortir d'elles. Qui la para (que també poden ser dos o tres si tenim prou espai) es posa al centre o a diferents punts del pont a 3-5 metres de distància del pont en funció de l'edat i les pilotes que tenim. Passen pel pont un a un cada participant i han d'aconseguir creuar corrents o esquivant sense que els toqui cap pilota. Aquí en funció del grup podem plantejar xutar o llençar amb la mà, sempre procurant fer higiene de mans abans i després de tocar les pilotes.

Adaptació jocs de confiança, cooperatius i dinàmiques de grup:

Dinàmiques de grup i cooperatives passant una pilota i quan la passem diem el nom d'un company o companya, una virtut, alguna cosa que en sabem o que ens agrada d'ell o ella, són altres idees útils per complir els objectius de cooperació, confiança i de grup. Al compartir un

material caldrà estar atents/es a la higiene, si bé, en aquest cas la pilota pot passar-se amb els peus.

La targeta de visita, dinàmica molt coneguda en lleure, on cada jove o infant a partir dels 7 anys, escriu en un full, a les cantonades, informació sobre ell/a mateix/a a partir d'unes indicacions, per exemple: nom, menjar preferit, esports que t'agraden... o pot fer-se amb versió d'educació en valors/emocional, coses que et fan feliç, el que et fa més por, el teu somni, el món/colònies/amic ideal... i al centre normalment es fa un símbol que el representi o un dibuix que li agradi, entre altres idees. Cada participant ha de sortir al centre o davant de tothom i explicar la seva targeta de visita. També es poden intercanviar les targetes (aquí el monitor/a ha de procurar que la tingui davant però no agafar-la amb les mans) i que un altre/a company/a expliqui la targeta de visita del seu company/a.

Joc de mímica per generar confiança i grup, poden fer d'animals o personatges que més els hi agradi, poden mimetitzar als monitors/es també! I si hi ha molta confiança i bona cohesió de grup, a altres membres del grup, des del respecte i el sentit de l'humor. Evidentment els jocs de mímica poden aplicar-se a altres tipologies de jocs, des d'un joc de distensió momentani a jocs d'expressió i comunicació.

Jocs d'interior:

Com a jocs d'interior tindriem els jocs de rotllana ja comentats però també alguns altres fàcilment adaptables. Hem de tenir en compte les indicacions del document marc que per activitats d'interior s'han de garantir els 2 metres de distància entre infants i ens hem d'assegurar que a l'espai hi ha 4m2 per participant a més a més de ventilació permanent.

A tall d'exemple podem dinamitzar jocs d'expressió una mica més estàtics. Per exemple, tothom té un espai i el dinamitzador/a o potser també un/a participant, diu un animal, o vehicle o objecte i tots han de fer una "estàtua" amb el seu cos que representi aquell objecte, podem fer fotos i després veure-les, votar la millor... aquest joc es pot ampliar a expressions facials, sorolls d'animals estats d'ànim i sense ser estàtic (però cadascú al seu lloc) professions, balls... En relació als balls, podem dinamitzar "ballem al ritme de..." i posem una música, i tothom des del seu lloc balla com li surti.

Ens poden ser molt útils també jocs de concentració mental, de vocabulari (fins i tot el penjat), endevinalles i enigmes. També altres tipus d'activitats com dilemes morals, assemblees i debats.

Manualitats i tallers:

Les manualitats poden ser una molt bona opció per aquest estiu, sobretot a les hores de molt de sol on no és tan convenient estar a l'exterior. Qualsevol manualitat amb la distància física adequada es podria fer sense problema, posant èmfasi en els aspectes d'higiene.

Tunejar materials de protecció seria una molt bona idea de taller, per exemple, fer mascaretes de roba (com a complement de les mèdiques) o pintar de forma permanent guants de protecció, haurien de ser guants de rentar plats, no guants d'un sol ús, on ensenyariem també com netejar aquests materials.

Si tenim l'espai i materials adequats podem pensar en manualitats de reciclatge, de fer caretes, instruments musicals, artístiques...

Joc motrius d'exterior o interior en espais amplis:

Dansa, ioga, teatre, circuits psicomotrius, activitats d'expressió, entre d'altres, són un molt bon recurs. Ampliant una mica les distàncies entre participants no cal fer grans adaptacions.

Jocs d'aigua:

Un clàssic a l'estiu i molt recomanable fer-ne gairebé a diari per passar el millor possible la calor. Caldrà seguir bé les instruccions del document marc per a les activitats aquàtiques a part de les habituals. Per exemple, no compartir tovalloles o altres materials.

Recomanem que cada grup d'edat o grup de convivència, tingui un seguit de jocs d'aigua, sigui amb mànega, de piscina o platja, per dinamitzar durant l'estona d'aigua i així evitar avorriment o joc espontani que pot fer oblidar les normes de distància social o de materials.

Jocs de passar pilota o mantenir-la a l'aire amb tot el grup, pistoles d'aigua (que disparin una mica lluny), dinàmiques amb la mànega (qui falli la pregunta ruixada!). Si tenim espai en piscina es poden fer mini carreres, acrobàcies, entre altres.

Gimcanes, jocs de pista i mini-proves.

Les gimcanes i jocs de pistes en **petits grups, idealment individuals**, posant la norma de distància, és un recurs que es pot utilitzar sense grans adaptacions. Com a idea de gimcana individual molt fàcil de preparar i que funciona molt bé, és el conegut safari fotogràfic. L'equip educador fa 10-15 fotografies a racons o espais del recinte, tant d'interior com d'exterior en funció de l'espai que tinguem. S'imprimeixen i es donen a cada participant per a que busquin els llocs en un cert ordre, o no, si l'espai és prou gran. Han de trobar cada lloc i fer una prova, recollir un objecte o fer-se una foto, com a prova que han trobat el lloc. Aquesta gimcana tan senzilla es pot fer també si són prou grans i està permès per fer descoberta d'un poble, instal·lacions, etc...

També són molt divertides gimcanes de pistes, on a partir d'una pista et porta a una altra on també podem posar certes proves o troben parts d'un mapa o objectes necessaris dins del centre d'interès.

Animació:

Les tècniques d'animació per part de l'equip educador és un molt bon recurs que pot complir molt bé les mesures per aquest estiu. Guitarra, ball dinamitzat, cançons, etc...

Contes i tècniques Rodari:

Explicar contes i deixar-los a mitges per a que els propis infants creïn el seu final, imaginar-nos que el llop dels contes és vegetarià i com seguiria el conte, inclús dibuixar-lo, crear un nou conte a partir de 3 personatges de contes diferents, són recursos que ens poden ser molt útils en certs moments del casal i també per treballar certs aspectes emocionals amb l'ajuda dels contes i la creació espontània d'històries per part dels infants. Podem afegir-hi disfresses, murals, il·lustracions, dramatitzacions...

Altres jocs i tradicionals:

Jocs de taula que es puguin fer amb distància mínima o cinefòrum són altres recursos per fer dins de l'espai del casal que ens poden funcionar molt bé aquest estiu. Jocs clàssics com el "fet i amagar" o el "pi" són fàcilment adaptables si procurem que no es toquin, per exemple el pi a cada ronda han de tocar una paret i cada participant té el seu lloc on picar o el fet i amagar que no impliqui atrapar, només descobrir.

Natura i sortides.

El document marc es planteja com a un dels objectius principals de les activitats de lleure per aquest estiu "la retrobada amb la natura i espais oberts".

Pel que és molt recomanable especialment, en funció de les possibilitats de cada casal i seguint les indicacions sobre transport, programar el màxim de sortides a natura i espais oberts possibles: bosc, turonets, camps, parcs (a mesura que es vagin obrint), platja...

Quan sortim de l'espai del casal, recomanem també tenir una sèrie de jocs, històries i dinàmiques per fer al llarg de la sortida per evitar problemes amb les normes de seguretat i distància.

Podem plantejar activitats de descoberta de l'entorn: anotar animals que ens trobem, rastres, aspectes culturals o de paisatge, inventar-se un conte pel camí. Una activitat que funciona molt bé amb joves a partir de 14 anys (necessiten un mòbil), és el *Geocaching* (una activitat basada en una plataforma online de recerca de tresors amagats arreu del món per GPS), però recomanem anar a buscar primer nosaltres "el tresor" per a que no ens trobem en la frustrant situació que el tresor ha desaparegut. La idea seria fer aquesta descoberta individualment, i per evitar compartir materials tots haurien de portar telèfon. Pot ser una bona ocasió per permetre aquest objecte a una activitat de lleure. Per als més petits, podem fer un full de pistes per cada infant on ha de trobar certes coses o indrets durant la sortida.

També podem fer jocs d'orientació amb brúixola i orientació amb pistes fetes per nosaltres. Insistim en que cada infant tingui la seva brúixola i material. Si no disposem de tant material podem fer tandes.

El nostre objectiu és evitar estones mortes o d'avorriment que poden afavorir descuidar les normes. Si bé, haurem de deixar espais de joc lliure, aquests estaran degudament vigilats per l'equip educador.

El quotidià a les activitats d'estiu.

A part de tots els aspectes d'activitats a realitzar hem de tenir en compte que les mesures i indicacions de seguretat també afectaran al quotidià de les activitats de lleure. Caldrà estar atents/es a fer higiene de mans sovint, abans i després de cada activitat sense excepció. Per aquest motiu recomanem ensenyar de forma lúdica aquests aspectes mitjançant jocs, contes i animació. Cada equip educatiu en funció de les seves edats i realitat sabrà concretar aquest aspecte al seu casal i grup.

Oferim algun exemple a mode d'inspiració basat en educació per la salut. Podem fer animacions disfressats explicant les mesures de seguretat de forma divertida, inclús com els virus desapareixen amb el sabó i altres productes. Respecte a això trobarem força vídeos a internet explicant això a infants de forma molt gràfica i que podem utilitzar o reproduir nosaltres l'experiment amb els infants.

Insistim en que cada casal i grup d'edat amb el seu estil educatiu haurà de concretar aquests aspectes d'higiene tant en el seu quotidià com la forma d'explicar-ho i transmetre als infants. Hem de tenir present que al document marc explicita que aquest estiu, les activitats de lleure també han d'anar dirigides a gestionar "la por al desconegut i la incertesa", pel que haurem de calibrar molt bé com transmetem aquestes mesures als infants per a no crear alarmisme o situacions angiosants.

Continuant amb el quotidià un aspecte que ens afecta molt són *les entrades i sortides del casal*. A l'haver d'evitar aglomeracions cal tenir molt present que les activitats començaran una mica més tard i que les entrades hauran de ser esglaonades (o més del que és habitual). En aquest moment és important donar confiança a les famílies i que vegin que es compleixen estrictament les mesures de seguretat. Aquí recomanaríem tenir algun joc o mini-dinàmica per als infants que van entrant els primers no estiguin asseguts sense fer res 10-20 minuts esperant que entri tothom o corrent lliurement per l'espai.

Podríem pensar en endevinalles, jocs tipus "veig-veig", fer paraules amb lletres, la bomba, tots aquests jocs de rotllana on poden estar perfectament a 2 metres de distància, entre altres propostes que podem elaborar com propostes simples de papiroflèxia o manualitats amb cordills. I també contemplar la possibilitat de programar l'entrada i sortida a diferents horaris per a no coincidir entre grups.

Podem trobar-nos, sobretot amb activitats de lleure de grans ciutats, que només tenen com a espais el local: escola, ludoteca, local municipal... En aquest cas caldria mirar-se molt bé les recomanacions de jocs per espais d'interior i rotllana, i demanar el màxim de permisos possible per fer sortides setmanals i aprofitar places i parcs que estiguin a prop de l'espai on fer l'activitat per fer jocs d'exterior.

Per altra banda el quotidià de l'activitat d'aquest estiu estarà molt marcat pels hàbits d'higiene. Abans i després de cada activitat i sobretot si hi ha material compartit d'alguna manera cal fer higiene de mans i cara. Per aquest motiu l'equip educatiu ha de dissenyar molt bé les normes i fer que s'interioritzin el millor possible, podem pactar-les, explicar-les de forma divertida, fer-les tots/es junts/es però que es compleixin molt bé ja que és la clau diferencial, conjuntament amb la distància física d'aquest estiu. Per això cal tenir molt ben dissenyats i pensats els aspectes del quotidià: horaris, normes i hàbits, a part de les activitats.

Serà molt important també explicar molt bé la senyalització de l'espai per a que es segueixin molt bé i estiguin ben interioritzades les senyals.

Altres aspectes a tenir en compte aquest estiu.

Donades les circumstàncies ens podem trobar amb situacions difícils o encara més complexes en alguns contextos.

El primer que hem de tenir present és que si seguim les indicacions correctament no hem de tenir cap mena de problema.

Ens podem trobar en contextos on els hàbits higiènics i les mesures de distanciament no es tenen en consideració i estan molt poc assumides. En aquests casos haurem de preveure bé aquesta situació, programar molt bé les activitats sent molt prudents des de l'inici i a mesura que l'activitat avança i el grup assumeix les normes podem flexibilitzar progressivament.

En certs contextos és important explicar molt bé les normes d'inici i anar-les repetint. Un centre d'interès basat en hàbits d'higiene pot resultar adequat aquest estiu.

Pot ser molt interessant programar una part més o menys gran, en funció del grup, de les activitats a realitzar, fent partícips als infants i joves de la programació d'algunes de les activitats (sempre hem de deixar lloc per alguna sorpresa per part de l'equip de monitors/es en grups joves molt autònoms). Al fer-los partícips al menys fins a un cert punt, prenen consciència de les activitats i els condicionants que tenim aquest estiu.

En casos molt difícils, podem recórrer a pactes, inclús escrits, amb alguns dels infants o amb el grup sencer, de normes i hàbits a seguir aquest estiu, tot i que l'ideal seria abordar-ho de forma lúdica, però cada equip prendrà les decisions oportunes ja que és qui coneix bé en quin context treballa.

Haurem de tenir especial consideració davant la diversitat funcional, especialment quan afecta als hàbits i mesures de seguretat. Amb infants amb trastorn de conducta o algun tipus de trastorn maduratiu o de desenvolupament, haurem d'estar especialment atents/es.

Deixar molt clares les normes i anar-les repetint. Tenir un referent clar per aquests infants els hi dona molta seguretat i sobretot anticipar el que farem i de quina manera i quines seran les normes per a participar-hi, sobretot amb infants amb certs trastorns de conducta i també amb TEA, on el canvi de rutines i les novetats els alteren considerablement.

En la lectura que has efectuat dels continguts, t'hem convidat a reflexionar, analitzar i prendre consciència que la proposta pedagògica serà clau per a desenvolupar un estiu amb plenes garanties preventives i de seguretat sanitària, com també per a complir la funció lúdica del temps de lleure.

És important considerar també, la possibilitat d'efectuar activitats totalment exclusives per a la prevenció de la Covid-19 i de les quals, en un altre context, no ens plantejaríem. A continuació et volem proposar una reflexió preventiva, en la qual volem donar la importància necessària per senyalitzar els espais que utilitzarem durant les activitats d'estiu i com fer-ho a nivell pedagògic i com una activitat més de lleure.

No existeix una senyalització estàndard en la Covid-19, però hem de marcar els espais. Com fer-ho? Necessitem marcar aforament? Necessitem delimitar que una zona està tancada? Són moltes les qüestions que ens hem de plantejar i els infants ens poden ajudar a fer-ho.

Amb la lectura d'aquest capítol final no et proposem l'activitat en sí. Volem que sigueu els equips de monitores i monitors que en proposeu una i totalment adaptada a les vostres necessitats. Per això et donem les eines mínimes per tenir tota la informació necessària i poder-la fer a mida de cada situació.

Activitats per a la sensibilització i prevenció de la Covid-19.

Malgrat que l'adaptació del programa d'activitats ha de vetllar per adaptar-nos a la situació d'emergència sanitària i vetllar per una normalitat en el nostre quotidià, també apareix una excel·lent oportunitat per realitzar activitats totalment encarades en aquest context de pandèmia. Activitats que, d'una altra manera, possiblement no es plantejarien ja que no existirien les necessitats actuals.

De fet, hem estat veient de la importància de la **detecció d'aquestes necessitats**. Per tant, durant l'estiu haurem de vetllar per tota una sèrie de protocols, complementaris als nostres mitjans educatius, i que ens ajudaran a la prevenció i protecció constant dels nostres participants. Un molt bon sistema per cobrir aquestes necessitats seria la **senyalització específica per a la Covid-19 en la nostra instal·lació**.

Hem de senyalitzar? Proposta pedagògica.

En el nostre dia a dia utilitzem, sense adonar-nos i en moltes ocasions, la senyalització.

Definim la senyalització com a tota aquella sèrie d'estímuls sensorials que intenten avisar-nos amb antelació d'una situació que pot ser perillosa.

En l'àmbit de lleure la majoria de senyals estan directament lligats a les instal·lacions que s'utilitzen. Casos clars serien les d'evacuació o la lluita contra incendis. De fet, haurien de ser senyals coneguts pels infants ja que el mateix Decret d'activitats de lleure 267/2016 indica que el responsable els ha d'informar en el pla de mesures d'emergència.

Senyalitzar correctament és una obligació. És una mesura complementària per a millorar el nivell de seguretat en el nostre centre d'educació en el lleure.

Fixem-nos que no existeix un codi específic de senyals per la Covid-19, però en podem crear i/o adaptar les existents per fer el nostre entorn molt més segur. De fet, **es pot convertir en una tasca creativa, plàstica i cooperativa. Totalment complementària en el lleure.**

Crear el nostre sistema d'alarmes ens ajudarà, respecte als **objectius molt generals i per a qualsevol grup d'edat**, a:

- Cridar l'atenció a tots els participants sobre l'existència del risc de contagi, prohibició o obligació.
- Facilitar als infants la localització o identificació de determinats mitjans de protecció.
- Evitar situacions perilloses.

A partir d'aquí, podem establir objectius més específics enfocats a:

Objectius conceptuals:	<ul style="list-style-type: none"> • Conèixer els tipus de senyals de seguretat. • Conèixer els colors de seguretat. • Entendre el significat i l'abast de cada tipus de senyal. • Conèixer els requisits que ha de complir la senyalització.
Objectius procedimentals:	<ul style="list-style-type: none"> • Identificar els riscos a través dels senyals. • Utilitzar adequadament la senyalització de seguretat. • Aprendre a redactar avisos de seguretat. • Avaluar i inspeccionar les instal·lacions del centre.
Objectius actitudinals:	<ul style="list-style-type: none"> • Organitzar i planificar el Treball. • Senyalitzar riscos en les diferents zones del centre. • Prendre consciència del pla de senyalització.

I com funcionen els senyals? Proposta preventiva.

Tot i que la creativitat és clau en el disseny dels senyals, caldria utilitzar els estàndards establerts en la prevenció de riscos. Són normes mínimes molts senzilles i que al mateix temps complementaran totes les existents amb altres situacions d'emergència.

Per tant, el disseny pot ser totalment complementari amb el sistema tradicional de senyalització.

La senyalització, precisament, alerta els nostres sentits. Podem crear senyals:

- Visuals.
- Olfactius.
- Tàctils.
- Acústics.
- Gustatius.

El lleure, com a agent inclusiu, hauria de vetllar per a no discriminar qualsevol situació de diversitat funcional amb els infants. Ara bé, també quedem limitats amb els sentits del gust, olfacte i tacte donat que van vinculats directament amb el risc de contagi.

Podrem centrar-nos amb els **visuals i acústics**.

Segurament els visuals són més fàcils de dissenyar.

Però, i els acústics? Pot ser encara més divertit o creatiu. Buscar cançons, melodies, sons o tipus de timbre que alertin d'una situació perillosa, pot ser tant o més efectiu que un de visual. Més endavant ens centrarem amb més detall en aquest tipus.

Si ens centrem amb els visuals, podem establir el codi bàsic pel nostre disseny:

Atenent a la forma: Existeixen tres símbols bàsics:

- Circulars: indicaran PROHIBICIÓ o OBLIGACIÓ.
- Triangulars: indicaran ADVERTÈNCIA
- Rectangulars: generalment avisen de com seguir un recorregut o quins aparells de protecció ens trobarem.

Atenent al color: En prevenció identificarem:

- **Vermells:** Relacionats amb el foc o la prohibició (en el nostre cas ens centrem amb la prohibició).
- **Grocs:** Relacionats amb el perill.
- **Blaus:** Relacionats amb l'obligació.
- **Verds:** Relacionats amb l'evacuació.

Atenent al símbol: Amb el qual, amb un senzill pictograma, podem fer-nos una idea del què representa.

Amb aquest senzill context teòric ja tenim el marc normatiu generalitzat per crear els nostres senyals i, que a més, segueixin els estàndards normatius de disseny en la prevenció.

Fixem-nos amb el següent quadre:

COLOR / FORMA:	SIGNIFICAT:	PRECISIONS:
Vermell / Circulars	<ul style="list-style-type: none"> • Prohibició. • Perill. • Alarma. • Materials i equips contra incendis. 	Comportaments perillosos.
Blau / Circulars	<ul style="list-style-type: none"> • Obligació. 	Comportament o acció que s'ha de complir obligatòriament.
Groc / Triangulars	<ul style="list-style-type: none"> • Avisa d'un perill que pot ser immediat. 	Atenció i precaució.
Verd / Rectangulars	<ul style="list-style-type: none"> • Salvament. • Auxili. • Situació de seguretat. 	Portes, sortides, camins, recorreguts, tornada a la normalitat,...

Creem la nostra proposta de senyals? Senyalització per Covid-19:

Serà treball dels diferents equips educatius crear els senyals específics, però com a exemple i bàsics haurien de ser:

Prohibició:

- Contacte físic.
- Compartir utensilis.

Obligació:

- Distància seguretat.
- Mascareta (solament si s'escau i seguint els protocols de prevenció del centre).
- Rentar-se les mans.
- Desinfectar-se.

Perill:

- Aglomeració de persones.
- Zona de concurrència.
- Zona pendent de desinfectar.
- Zona acabada de desinfectar.

Verds. Podríem explicar i treballar el pla d'evacuació del centre. Per tant reconèixer els que hi ha al centre i els punts de reunió.

Altres. Qualsevol senyal que pugui ajudar i no quedi reconegut pels anteriors:

- Zona de reunió dels grups de convivència.
- Zona amb dispensadors de gel.
- Zona de rentat de mans.
- Zona bruta.
- Aforament màxim.

Fixem-nos que el llistat és senzill i en faltarien molts més. Aquí entraria el treball de recerca i anàlisi amb els infants. **Ajudarà a prendre consciència i conèixer encara més què és la Covid-19 amb l'enfoc de l'educació en el lleure.**

Metodologia i disseny de l'activitat. Educació en lleure:

Reconegudes les necessitats, marcats els objectius i contextualitzada la situació teòrica, ens quedarà finalment establir el tipus d'activitat.

Fixem-nos que durant tot en aquest capítol, en el qual hem parlat de jocs, danses, animació, etc, apareixen diferents propostes metodològiques.

En el treball d'aprenentatge de mesures de seguretat i preventives podem aplicar-ne varies, tenint en compte el què voldrem treballar:

- Per exposició: Transmetre per escrit la informació de senyalització.
- Per descobriment: En les quals els mateixos infants, i mitjançant la recerca d'informació, intentaran arribar a les conclusions.
- Per instrucció: En les quals els infants posaran en pràctica el què han après, basant-se amb un material de suport que se'ls hi podrà oferir.
- Per analogia: Presentant varies situacions, i els infants han de concretar i resoldre el problema que es plantegi en el seu entorn.
- Per investigació: A partir de l'observació directa de diferents escenaris reals, intentant descobrir i treure conclusions.

Metodologia P-R-A:

El disseny final de la proposta d'activitat de senyalització ja dependrà de cada centre i com ho vulguin treballar les monitores i monitors. S'han exposat idees teòriques per generar reflexió, prevenció i seguretat.

A partir d'aquí, serà fonamental el disseny de l'acció educativa concreta mitjançant la preparació, la realització i l'avaluació.

Adaptabilitat:

Atenent a les necessitats dels infants, comentàvem anteriorment la importància d'utilitzar també senyals acústics per atendre necessitats educatives especials.

Estranyament no trobarem equips educatius que no disposin de material audiovisual, altaveus i reproductors de música. Podem fer una selecció amb el grup d'infants i, principalment amb els/les adolescents, de música per a les diferents zones i perills. Ens pot arribar a sorprendre la implicació en seguretat que poden tenir per a ells/es mateixos, com a la resta de grup.

Endavant amb la proposta:

Esperem que aquestes pautes t'hagin portat a la reflexió i hagi vist de la importància en la prevenció i com aquesta es pot treballar d'una manera lúdica en la teva entitat de lleure. Ara toca la part més important:

- Detecta les necessitats del teu grup a nivell de prevenció i senyalització
- Planteja't els objectius (t'hem ajudat en la reflexió)
- Prepara els mitjans educatius i, sobretot, gaudeix i deixa't anar amb una activitat original i divertida. T'hem plantejat tots els recursos reflexius perquè així ho puguis fer.